

CRAEYBECKX, Lode (eigenlijk François Fernand Louis), politicus (Antwerpen 24 november 1897). Zoon van een in Limburg geboren politie-beambte en een Waalse uit Luik; volgde de oude humaniora aan het atheneum te Antwerpen; ging in 1916 klassieke filologie studeren aan de vernederlandste universiteit te Gent, maar staakte die studie weldra om als „de nieuwe Rodenbach” aan Vlaamse actie deel te nemen; werd na de oorlog wegens activisme veroordeeld tot vijf jaar opsluiting; werkte na zijn vrijlating in 1921 als handelscorrespondent, daarna als redacteur buitenland bij de Volksgazet; verwierf

in 1928 voor de centrale examencommissie het doctoraat in de rechten; werd in 1931 advocaat en begon kort daarna een politieke loopbaan: 1932 gemeenteraadslid en 1933-'37 burgemeester van Deurne; 1932-'68 socialistisch kamerlid voor Antwerpen; 1946 gemeenteraadslid en sedert 1947 burgemeester van Antwerpen; was in 1946 gedurende acht dagen minister van koloniën in het homogeen socialistische kabinet-Spaak.

Lode Craeybeckx trad na de Eerste Wereldoorlog, ondanks zijn activistische overtuiging, niet tot de Frontpartij toe, maar (onder invloed van het sociaal-idealisme van Frederik van Eeden) tot het socialisme. Zijn flamingantisme zou steeds eng verstrengeld blijven met een duidelijk socialistische bewogenheid, die hem ook scherp afstand deed nemen van de collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij was dertien jaar lang zeer actief als briljant advocaat aan het assisenhof, daarna als parlementslid en vooral als burgemeester. In de V.B. zal hij vooral bekend blijven als gezaghebbend promotor van diverse spectaculaire protestacties, waarbij openbare mandatarissen gezamenlijk hun invloed en prestige deden gelden. Vermaard waren ook zijn 11 juli-toespraken, waarin hij zeer welsprekend opriep tot Vlaamse beginselvastheid en strijdbaarheid. In 1954 ijverde hij met P.W. Segers, en F. Grootjans in een drie-partijenactie voor de definitieve vastlegging van de taalgrens, de afgrenzing van de Brusselse expansie en de bescherming van de taalrechten der Vlaamse Brusselaars. Hij speelde ook een vooraanstaande rol in de actie tegen de talentelling en leidde in 1960 de beweging van de Vlaamse burgemeesters die de tweetalige formulieren van de volkstelling terugstuurden. Ook kante hij zich herhaaldelijk scherp tegen de verfransende politiek van de burgemeesters der Brusselse agglomeratie. In 1967 coördineerde hij een algemeen Vlaamse actie, waarin het onderwijsbeleid van de Brusselse gemeentebesturen werd afgekeurd. In de eigen partij polemiseerde hij met het Brusselse kamerlid Henri Simonet, die verklaard had dat de verfransing van Brussel een onomkeerbaar verschijnsel was. Van Craeybeckx is het gevleugelde woord: „Vlaanderen laat Brussel niet los”. Hij ijverde ook zeer krachtdadig in boeken, redevoeringen en algemeen politiek beraad

voor de vestiging van een universiteit met alle faculteiten te Antwerpen. In 1972 was hij de spil van een actie die pleitte voor rust op het spellingfront en tegen een zogenaamde „fonologische” vereenvoudiging van de schrijfwijze.

WERKEN: *Honderd jaar burgerlijke democratie* (1930); - *Guldensporenfeest 1954* (toespraak uitgegeven door het comité voor cultuurverspreiding); - *Waarom een universiteit te Antwerpen?* (1959); - *Problèmes linguistiques* (1960); - *Universiteit Antwerpen Nu* (1962); - *A propos d'une conférence de M. Henri Simonet*, in *Le Soir* (11 november 1966); - *Geen uitbreiding van de Brusselse olievlek*, in *De Brusselse Post*, jg. 17, nr. 3 (15 maart 1967, p. 1 en 6); - *Vlaanderen en Brussel*, feestrede op 11 juli-viering te Brussel, in *Volksgazet* (10 juli 1967); - *Wat zegde, wilde, eiste Antwerpen bij monde van zijn burgemeester Mr. Lode Craeybeckx. Keuze uit een overvloed van toespraken allerhande van 1947 tot 1967* (1967); - *Universiteit van deze tijd; zonder schoolstrijd; pluralistisch; democratisch: medebestuur van studenten; volksverbonden: open voor alle begaafden* (1969); - *Sluipmoord op de spelling* (1972).

LITERATUUR: *Huldiging van Burgemeester L. Craeybeckx en de Schepenen J. Wilms en F. Detiège*, in *Antwerpen*, jg. 13, nr. 4 (1967); - *J. Florquin, Lode Craeybeckx*, in *Ten huize van...*, IV (1968).

MANU RUYS